

SPODBUJANJE RAZVOJA ZGODNJE PISMENOSTI V VRTCIH

Predstavitev Nacionalnega akcijskega načrta za razvoj bralne pismenosti 2020–2030

dr. Fani Nolimal, ZRSŠ in Nada Požar Matijašič, MVI

NAMEN DELAVNICE

- Osvežitev nekaterih temeljnih spoznanj v zvezi s spodbujanjem razvoja zgodnje pismenosti
- Predstavitev *Akcijskega načrta* za razvoj bralne pismenosti 2020–2030
- Seznanitev z gradniki za spodbujanje razvoja zgodnje pismenosti
- Predstavitev nekaterih podpornih gradiv

ZGODNJA PISMENOST

Vključuje:

- Splošne **govorne zmožnosti**:
besednjak, sporazumevalne in metajezikovne
zmožnosti, razumevanje govora, slovnica
- **Izvršilne funkcije** otrok:
pozorno poslušanje navodil, recitiranje pesmic
- **Predbralne** zmožnosti:
prepoznavanje črk, uporaba besedil
- **Predpisalne** zmožnosti:
risanje vzorcev, prerisovanje, pisanje posameznih črk

Vir: Marjanovič Umek et al. (2020)

Kako in zakaj se je 3-letni Filip naučil „Soči“?

<https://www.iskreni.net/kako-in-zakaj-se-je-3-letni-filip-naucil-soci/>

KAKO razvijati ZP?

PLAKATI ZA PO POTI IN DOMA

1. Kako spodbujamo motiviranost za branje
2. Kako otrok spoznava nove besede
3. Kako spodbujamo otrokov govor
4. Branje širi obzorja
5. Kako spodbujamo razumevanje prebranega pri otrocih
6. Kako beremo

KJE bo „mesto“ ZP v prenovljenem kurikulumu?

MEDPODROČNE DEJAVNOSTI

Vir: Prenova kurikula za vrtce, J. Cotič Pajntar, ZRSŠ

- Novo poglavje v katerem se izpostavijo **medpodročne dejavnosti**:
 - v funkciji povezovanja posameznih področij dejavnosti
 - v funkciji celotnega bivanja otrok v vrtcu (izvedbenega kurikuluma), tudi prikritega kurikuluma.

gibanje	govor in zgodnja pismenost
socialne spretnosti	digitalne kompetence
dobro počutje otrok	vzgoja za medije
moralno-etični razvoj	skrb za zdravje in duševno zdravje
trajnostni razvoj	...

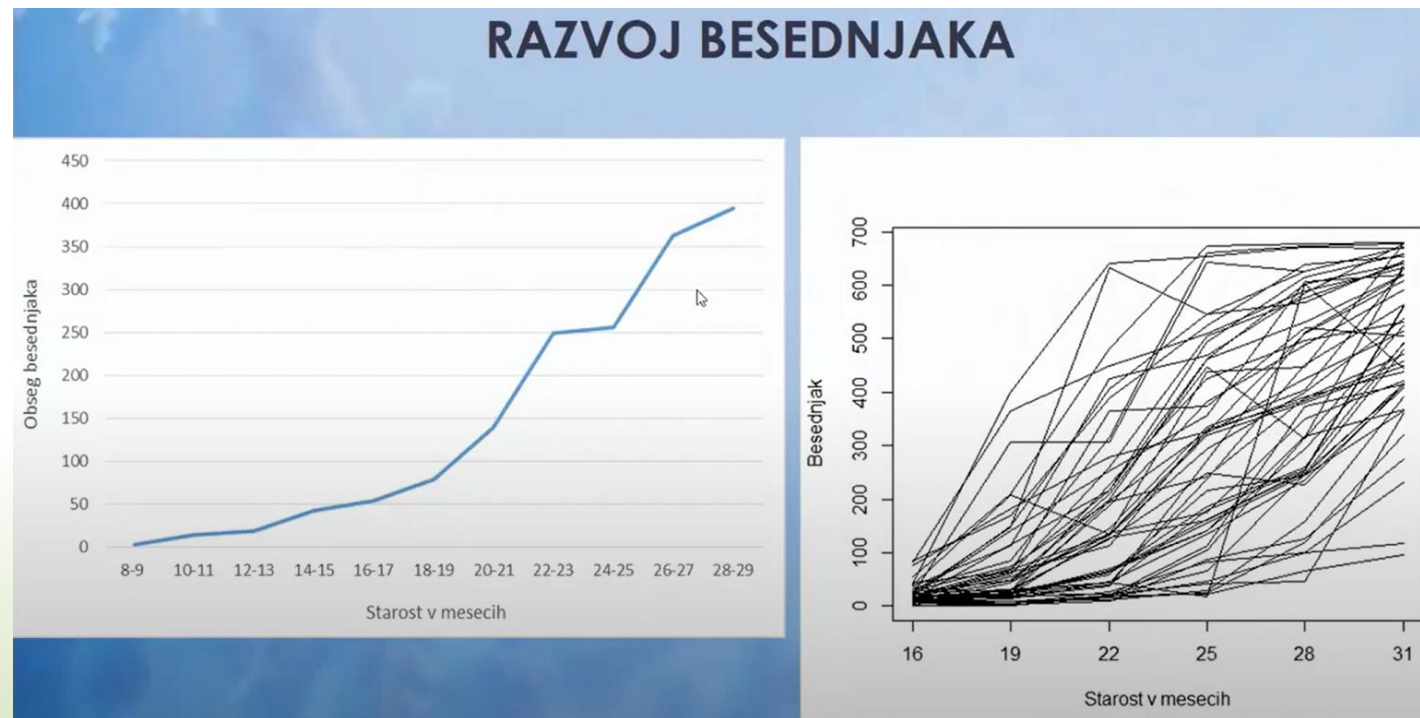

KAJ razkriva ena najnovejših raziskav glede razvoja govora?

GOVOR IN ZGODNJA PISMENOST

- ❑ Obdobje **od 0-5 let** je za otrokov govorni razvoj najpomembnejše.
- ❑ Ključne so spodbudne **interakcije in dialog** vzgojitelja z otrokom, komunikacija v najširšem smislu, spodbujanje govora in **drugih dejavnikov zgodnje pismenosti**.
- ❑ Pomemben je **kontinuum spodbujanja zgodnje pismenosti** v celotnem predšolskem in nadaljnjem obdobju.

Vir: Prenova kurikula za vrtce, J. Cotič Pajntar, ZRSŠ

Ljubica Marjanovič Umek o spodbujanju zgodnje pismenosti:

https://www.youtube.com/watch?v=iN_a9Emh8pc

NAPOVEDNIKA ŠOLSKE USPEŠNOSTI

KAKO naj poteka razvoj govora in ZP?

TEMELJNA NAČELA ZA RAZVOJ ZGODNJE PISMENOSTI

- Otroka je treba uvajati v svet pismenosti v vsakdanjih situacijah.
- Pismenost je najtesneje povezana z jezikom.
- Pripovedovanje je neprecenljiva popotnica za vstop v svet pismenosti.
- Branje je nadgradnja pripovedovanja.
- Predšolskega otroka lahko seznanjamo z različnim pisnim gradivom, čeprav še ne zna brati.
- Zapisovanje lastnega imena je običajno vstop v pismenost.
- Za razvoj zgodnje pismenosti ni nikoli prezgodaj in nikoli prepozno.
- Otrok naj bo ves čas dejaven.
- Za razvoj zgodnje pismenosti je treba zagotoviti bralni kotiček in mesto za pisanje.
- Večina staršev lahko s svojimi predšolskimi otroki sama izvaja dejavnosti, povezane z zgodnjo pismenostjo, vendar nekateri potrebujejo spodbudo ali nasvet.

Knaflič, L. (2003). Družinska pismenost v predšolskem obdobju. V: Branje za znanje in branje za zabavo. Priročnik za spodbujanje družinske pismenosti. Str. 14–16. (Članek objavljen s privoljenjem Andragoškega centra Slovenije)

AKCIJSKI NAČRT IN UKREPI/DEJAVNOSTI ZA RAZVOJ ZGODNJE PISMENOSTI

- ...

GRADNIKI BRALNE PISMENOSTI

PREDŠOLSKA VZGOJA

1. Govor
2. Motiviranost za branje
3. Razumevanje koncepta bralnega gradiva
4. Glasovno zavedanje
5. Besedišče
6. Tekoče branje
7. Razumevanje besedil
8. Odziv na besedilo in tovorjenje besedil
9. Kritično branje

1–3 let	3–6 let
Izkaže tako da:	Izkaže tako da:

DELAVNICA

Pregled gradnikov pismenosti za PREDŠOLSKO VZGOJO

<https://www.menti.com/aldvh811b8rf>

Uporabi kodo: 5492 4040

Mentimeter:

1. Menim, da so gradniki bralne pismenosti za predšolsko vzgojo:
 - a) Povsem uresničljivi
 - b) Deloma uresničljivi
 - c) Neuresničljivi

2. Spodbujanje razvoja zgodnje pismenosti v našem vrtcu ...

PODPORNA OKOLJA ZA RAZVOJ ZGODNJE PISMENOSTI V VRTCIH

O
B
M
O
Č
J
E

B
L
I
Ž
N
J
E
G
A

R
A
Z
V
O
J
A

- Nacionalni okvir
 - NSRP
 - Gradniki pismenosti
- Ureditev prostora
 - Bralni kotički v igralnici
 - Knjige idr. tiskana gradiva v igralnici, ob poti itd.
 - Digitalna gradiva
- Spletna okolja
 - [Družinska pismenost](#)
 - [Kulturni bazar](#)
 - [Čebelice](#)
 - [Nacionalni mesec skupnega branja](#)
 - [Splošne knjižnice](#)
 - [Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig](#), [Knjigometer](#) in [Zlate hruške](#)
- Spodbudno okolje za razvoj ZP
 - Jezik vzgojitelja idr. odraslih
 - Simbolno bogato okolje
 - Spodbujanje govora in drugih dejavnosti za razvoj ZP

Kako in zakaj se je 3-letni Filip naučil „Soči“?

<https://www.iskre.net/kako-in-zakaj-se-je-3-letni-filip-naucil-soci/>

LITERATURA IN VIRI

- *Akcijski načrt za razvoj bralne pismenosti 2020–2030 (predlog v medresorskem usklajevanju).*
- *Cotič Pajntar, J. (2023). Prenova kurikula za vrtce (INTERNO GRADIVO). Ljubljana: ZRSŠ*
- *Knaflič, L. (2003). Družinska pismenost v predšolskem obdobju. V: Branje za znanje in branje za zabavo. Priročnik za spodbujanje družinske pismenosti. Str. 14–16. (Članek objavljen s privoljenjem Andragoškega centra Slovenije).*
- *Licardo, M., Haramija, D. in Batič, J. (2022). Igre za po poti in doma. Dostopno na: <https://www.zrss.si/digitalna-bralnica/objem/> (pridobljeno: 06.10. 2023).*
- *Marjanovič Umek, L. et al. (2020). Zgodnja pismenost otrok. Razvoj, spremljanje in spodbujanje. Ljubljana: Znanstven založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.*
- *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti (NSRBP 2019–2030). Dostopno na: https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/02/strategija_bralna_pismenost.pdf (pridobljeno: 06.10. 2023).*
- *Spodbujanje razvoja pismenosti v vrtci in šoli: bralna, naravoslovna in matematična pismenost (2022). Ur.: Bone, J. in Mršnik, S. Ljubljana: Zavod RS Za šolstvo. Dostopno na: https://www.zrss.si/pdf/Spodbujanje_razvoja_pismenosti.pdf (pridobljeno: 06.10. 2023).*